



Any I. — Girona 1.^{er} Novembre 1915. — Núm. 21

Preu de cada exemplar: 10 cèntims

“ART i SPORT” Revista mesal

Direcció i Administració: CALDERERS, 21, p.—S'admet col·laboració. No s'tornen els originals. Dels treballs que se'ns remetí, en son responsables llurs autors.

DEL MÈU PASSAT

JOSETTE

(Segueix)

Com ja us vàreig explicar aïr, que no tingué la ditja de conèixer la meva mare, que la pobre va morir al nàixer jo, i quasi puc dir lo mateix del meu pare, que morí quan tan sols comptava dos anys d'existència, deixant-me per sempre, sola i abandonada en aquesta vida de miseríes. El germà del méu pare, home de bons sentiments, que també vivia, com nosaltres a Dijon, en companyia de la seva esposa, aont hi exercia un elevat càrreg de la magistratura francesa, al veurer que m'havia quedat orfe, s'apiedà de mí, i me va recollir, amorosament, a casa seva, disposant-se ell, a fer-me de pare, i la seva esposa de mare, i guiar els meus passos per l' espinós camí de la vida. Vàreig restar, en la seva companyia, tot el temps de l' infantesa, fins que tingué l' edat necessària per a poguer ingressar en un convent. Quan tingué nou anys, me portaren en un convent, perquè m' eduquessin la meva ànima, d' aont, fa tant sols un any que n' he sortit, retornant al costat dels meus oncles, a Dijon,—aont hi passém l' hivern, i l' istiu, quan el govern concedeix tres mesos de vacances al meu oncle, ens traslladem en aquesta hermosa platja,—que me fan fruir una vida plena de dolçeses. Aixís és, que en el temps en que jo necessitava que me prodiguessin cariny, i que me parlessin amorosament de les coses de la vida, per a desenrotllar el pensament, me varen reclourer en un lloc, que no hi vàreig trobar rès de lo que necessitava per a ben formar-me. Tant sols hi trobava fredor glacial, paraules buides, coses que anaven contra la

raó natural, que pertorbaven el pensament, fent neguitejar terriblement l' esperit. Tot això, jo ja comprenia que no s'avenia al meu temperament. Sentia els fricaments dels sentiments que m' atormentaven, com si talment se volguessin despertar i transformar-se en emocions. Quàntes coses estranyes allavors, sentia, que per a mi no eren rès més que emocions! Quàntes coses us explicaria, si me sapigués ben expressar! Però, no ho faré pas, perquè no sabria posar, en les meves paraules, tota la claravídenca que jo voldria, perquè tan sols ho mig-comprend. Soc una ofuscada! Aïr ja vàreig parlar tot lo mes ben detallat i clarament possible, tal com jo sentia totes les coses i les emocions, però, no sé si me vareu comprendre?

—Si que us vàreig comprendre.

—Me sembla que no.

—Per què?

—Perque no me sapigué expressar. Jo voldria que me comprendguessiu ben bé. No voldria que me tinguessiu per una esbojarrada, perquè no ho soc pas. Encara que me veieu sempre alegre, el meu pensament també divaga en coses series, que no comprend, hi ho voldria comprendre, i això, a voltes me fa entristir. Però, que hi puc fer, si no m' han fet comprendre rès de la vida? Tal volta, és perquè no he tingut una dolça mare que m' abraçés, i que me parlés, ben amorosament, a cau d' orella, de totes aquelles coses tan necessàries, i comprendre els misteris que 'ns volten en la vida, i amb el seu dolç parlar, me fes nàixer, dintre 'l meu cor, tots els sentiments que tota ànima viventa té que posseir, per a sentir totes les emocions? Si que és això. No 'n ting cap dubte. No he tingut qui m' edu-

qués, tal com era necessari, la meva ànima. Ara tant sols sento el sentiment d'alegria, l'emoció de riurer bojament.

Ja compreg, que hi ha altra cosa tan necessària. Compreng que hi han altres emocions, que si voleu, fan entristir, però que també son plaentes i que son del tot necessàries sentir-les. Mes, jo, no compreg rès més que l'alegria, i això fa que sempre resti alegre i somrienta. Voldria desvetllar tots els sentiments per a sentir totes les emocions. En ting necessitat. Per això, quan trobo alguna persona que m'escolta, i en a mi me sembla que pot posseir tots els sentiments, li parlo en tota franquesa, de les meves coses i de la única emoció que sento, perquè ell, al veurer queestic desposseïda de les altres, també me parli com jo, ben clarament i me les fassi comprendre, desvetllant els sentiments adormits. Però, encara no he trobat qui me parli en tota sinceritat, sols me'n parlen superficialment d'aquestes coses.

Més, perdoneu que us hagi fet aquestes detiràmiques desquisicions que, tal volta, han sigut pesades. Perdoneu, doncs, que hagi abusat de la vostra paciència. Ara que ja us he fet aquestes desquisicions, us vaig a parlar, breument, de com sentia allavors i de com la sento avui, aquesta santa emoció d'alegria.

Allavors, entre aquelles fredes parets, en que restava reclosa, aont tot eren tenebres qu'espantaven i portaven terrible neguit a l'esperit, el meu pensament ja divagava en coses estranyes que no comprenia i sentia desitjos de comprendre-ho. Semblava talment que sentís presentiments de passions que se volien despertar. Aquell ambient m'ofegava. Per tot, semblava que sentís, vagament, veus, queixes neguitoses, sorolls misteriosos, veia ombres que me perseguïen, fent-me restar esporiguda. Jo, amb l'ànima esglaiada i amb l'esperit neguitós, volia cercar la claravidença d'aquell misteri que m'voltava, volia despertar els meus sentiments, però no trobava qui m'ajudés. El meu jove pensament, no era, encara, prou potent per a pòguer comprendre tanta cosa, però tot i amb això, comprenia que aquell ambient no s'avenia al meu temperament. El meu cor me demanava desitjos i emocinós, i l'ànima repós, i tant sols trobava fricaments d'angunies i terribles excitacions, que me feien sentir ferm impulsos de fugir d'aquelles tristeses.

Després, forçosament, me vàreig tenir que avenir amb aquell misteri i la soletat que m'atormentava l'ànima, i que me feia apar-

tar la vista de la claretat de la vida, girar els ulls cap amb les tenebres, i com més anava més sentia les temptacions de descifrar tot aquell misteri i fer fugir les tristeses. Prou començava el meu pensament, aclucava els ulls per a millor comprendre-ho. Però tot era inútil. Aixís és, que me vàreig deixar portar per a tot aquell estat de coses sense comprendre rès. Prou trobava, qui amb paraula, amorosament dubtosa, me parlava de vibracions indecises, tremoloses quietuts de coses invisibles, que portaven l'excitació a l'esperit i el dubte de lo purament visible. Mes, jo m'ho escoltava amb indiferència. Necessitava que me parlessin d'altres coses per a despertar tots els sentits. Fent esforços suprems, cercava la claravidença, i com més esforços feia, més ofuscat se me presentava. M'era impossible comprendre rès. En mig del terrible ofuscament, en que estava envolquellat, resurgia el meu temperament. Sentia que l'ànima se despertava, per una dolça sensació interna, i li aplacava el neguit. Al meu cor hi naixia el sentiment d'alegria que se transformava en emoció de riurer bojament.

FREDERIC THONET

(Seguirà)

PIDOLANT

¿Per què negra 'm feu mon Deu
quan la blancor tant m'encanta
i el sol, d'argent, té sos raigs
i blanca és la lluna aimada?

¿Per què riuen els infants
al mirar la meua cara
i s'en befen crudelment,
quan ma pena és tant amarga?

¿Deu-me forces, bon Senyor,
i vos que veieu mes llàgrimes
desterreu del rostre meu
la negror que m'acobarda.

EMILI GRAELL'S CASTELLS

Cançons d'ausencia

PETITA BALADA A L'AIMIA

Al mirar ton bell retrat
és que escric eixa balada
que mon cor enamorat
trobant-se de tu allunyat
a ma pensa l'ha inspirada

Jo m'hi trobo ben joiós
pensant sempre en tu, m'aimia...
Recordant ton gest airós
i'l somris franc i amorós
que tan i tan m'embogia.

Recordant a cada instant,
de tos ulls i de tos llavis,

tampades dugues roses... i ulls... fàpis-els, perquè me faria dir que sí, i ja hauria begut oli.

MARGARIDA

Aixís s' haurà de casar ab una dona cega... I tots els ulls que veu, el trastornen?

ADRIÀ

Els seus; per ara, sols els seus. Però'acabem la nostra conversa un xic més diplomàtica que la guerra europea: ¿vol casar-se o no?

MARGARIDA

Ja veurà... es... que amb un altre, ara contestaria desseguida... però amb vostè...

ADRIÀ

Expliquis.

MARGARIDA

Se deuen haver dit entre ells:—«Ja que l' un i l' altre no volen estimar-se i apenes se coneixen, els agafem com dos coloms, els preparem la gavia... i...»

ADRIÀ

Puf!—de cap a la ratera.

MARGARIDA

Com que 'ls papàs estan acomodats i tenen aquest casament ficat a dintre la closca, han pensat:—«Ja veuràs com fentels-hi aquesta passada, se farán simpàtics un a l' altra, i... i...»

ADRIÀ

No acabi. Aquestes is porten molta quà... Però això, confessi que és un abus... una cosa il·lícita,

MARGARIDA

No; vostè, no; és prudent... Me refereixo al nou estat.

ADRIÀ

Jo no me 'n sabria avenir. Sentir-me tot el dia;—«Adrià: ¿vols xocolate?»—«Adrià, ¿vols sopes?»—«Vols cucurutxos?»—«Vols...»—Rabes fregits! me posaria, febròs. M' atacaria 'ls nírvis!

MARGARIDA

Per l' istil me succeiria a mi, perquè ha de ser carregós sentir-se del matí al vestre:—«Margarida maca!...»

ADRIÀ

Ahl... ¿és maca?

MARGARIDA

Suposo que no dec ser gaire llejia.

ADRIÀ

A veure; no l' he mirada gaire, amb el trastorn que 'm passa. (Mirant-la amb certa naturalitat i picardia) Sí... Deu n' hi doret! De altres de més llejtes en porten ai cementiri... Els ulls...

MARGARIDA

Què 'n té de dir dels meus ulls?

ADRIÀ

Els té de massa picardia... Me sembla que 'ls té molt oberts...

MARGARIDA

Si no m' hi van broçes, encara més.

Es xirigotera!...

ADRIÀ

MARGARIDA

Doncs figuris la tristesa que ha de fer sentir-se com li burxen les orelles.

ADRIÀ

Li adverteixò que, en quan a piropos i pedretes, no se'n sabria estar de tirar-me'n, perquè, i quantes vegades, sense pensar, començaria:—«Adrianet simpàtic»,—«Adrianet bufó!»

MARGARIDA

Alavis, alavis!... (Rient) Si: per a vostè fora una malaltia inaguantable.

ADRIÀ

Pensi que contra 'l mal d'amor, no hi poden rès, metges i curanderos.

MARGARIDA

Vol dir? No m'enganya? Aixís digui que és una manera d'enfermetat...

ADRIÀ

Crònica, sí, senyora. Aixís, com n'hi han que arrepleguen un perligó a l'ala, els enamorats els ve a raure una bala *dum-dum* al cor.

MARGARIDA

Es graciós!...

ADRIÀ

Això de la bala?...

MARGARIDA

El *dum-dum*... Sab que es fa interessant vosté?

— 18 —

Bé, però...

MARGARIDA

ADRIÀ

No comprén que si a mi ningú 'm treu la pols de les sabates, ni 'm netejen el sobretodo, causaré repugnància...

MARGARIDA

Ja hi han minyones; però... lletges; no per jugar, com ha dit.

ADRIÀ

Veiam: torni a mirar-me.

MARGARIDA

Fugí!... No té cor!

ADRIÀ

Que no? Escótili; sembla que en el pit hi tinga una fàbrica de fer corretges!

MARGARIDA

Per això en gasta tanta.

ADRIÀ

A veure... donguim les mans... (Les hi agafa ab naturalitat) Son fredes; bona senyal: *manos frías*... A veure: me la miraré ab més perfecció. Si, si... no me en desdic. Els ulls amensassen ruina... Si 'm mira gaire, me rendiré com un moro.

MARGARIDA

Deixim anar.

ADRIÀ

Calma, calma!... A veure el croquis... Si: llavis encesos, dents de marfil, unes galtes, que, en lloc de carn, hi han es-

— 23 —

ADRIÀ

Si: clarinets i timbals i diables! Se veu que pert el coneixement aviat.

MARGARIDA

Estigui bó... Ting sentiment haber-lo conegut tant bé com avui. (Resolta per anar-sen)

ADRIÀ

Cap ont va? Si estem a la Bastilla... Jo soc ara 'l fort, vosté la dèbil.

MARGARIDA

D' això 's valeu els homes!... Sou inclements.

ADRIÀ

Quin gènit! Quasi és pitjor que 'l meu... Escolti, escolti...

MARGARIDA

No m' amanseixi!

ADRIÀ

Creu que soc un domador?

MARGARIDA

Ni jo cap fera!

ADRIÀ

No 's convens que 'l casori és una ximpleria?

MARGARIDA

Pels que ho son, si... Això ho diu vosté.

ADRIÀ

I vosté!

— 22 —

ADRIÀ

(Esverat) Sí?... Fujo!... Cà!... Està tancada amb pany i clau!...

MARGARIDA

Si que s' espanta aviat. No 'l coneixia apenes; sols per referencies i per ésser la meva pesadilla.

ADRIÀ

Floreça sens olor... Tiri, tiri...

MARGARIDA

Com que la mamà no 'm callava mai... Però veig que és franc, i avui els francs...

ADRIÀ

No tenen cap valor, senyoreta.

MARGARIDA

Però, vosté, té un parlar aixís... tant divertit... i senzill, que, francament, en lloc de fer-se repugnant, inspira simpatia.

ADRIÀ

No fem bromes, no fem bromes, senyoreta Margarida! Recordis que hem de sostenir la nostra tecitura. Vosté i jo, ni tant sols ens hem de mirar.

MARGARIDA

I per què no?

ADRIÀ

Perque si començem a mirar-nos gaire les fesomies, acabariem cometen una ridiculesa.

MARGARIDA

Vaja, no tant, home, no tant!...

— 19 —

ADRIÀ

— Sí; dona... No vingui que li miri ni el nas, ni la boca, ni les dents... perquè no vull caure en la temptació.

MARGARIDA

— Està d'humor!

ADRIÀ

— Puc estar-ne gaire!... Les coses van tant bé!... Lo queestic jo meditant i no'm cap al magí, aquesta fórmula de fer-nos presoners.

MARGARIDA

— Ja ho sé jo.

MARGARIDA

— Fora: no vui disgustar-lo; potser cauria malalt, i en tindria remordiment.

ADRIÀ

— No's recorda que sóc el *ser* més viciós del món?

MARGARIDA

— Vosté? Fugí! Menteix a la perfecció...

ADRIÀ

— Això és dir-me embustero?

MARGARIDA

— Embustero, no; però no diu veritat.

ADRIÀ

— Cregui-ho: ting tots els defectes perquè poguier-ten lligar...

MARGARIDA

— Vosté és bó... Ja ho sé...

— 20 —

ADRIÀ

— Me vol mall! No és cert.

MARGARIDA

— Te un cor generós, noble...

ADRIÀ

— Que'n va errada de comptes!

MARGARIDA

— Per això es mereix una noia més hermosa, més elegant... i que sàpiga tocar el piano.

ADRIÀ

— Bé... allò del piano, hi ha un punt d'exageració: si és ben tocat, ja'm ya bé; ara, per sentir, sols escales...

MARGARIDA

— Després... els meus ulls, de picardia, com diu vosté, moresten, enutjan.

ADRIÀ

— Quin laberinto!... Això és un carrer sense sortida! Serà com el ball de Falsset, que sense tocar músics, tothom dançava! Escolti, escolti... noia imberbe...

MARGARIDA

— No'm digui cap paraula lleïjal!

ADRIÀ

— Es que té ganes de casar-se? Respongui, clar i nèt.

MARGARIDA

— Clar i nèt, jo?...

— 21 —

la llum clara i fulgurant
i la parla tant vibrant
que en mi forgen eterns glavis.

Que en mí es filtren cor endins
on l' amor anys fá que hi nía
pres dels encisos divins
que com perles i rubins
de tu es desprenen, aimia.

Per-xò avui que en só allunyat
d' aprop teu, oh m' estimada!
amb el cor enamorat,
al mirar ton bell retrat
és que escric eixa balada.

J. PONS I MARTORELL

Paris, Setembre de 1915.

LE VAL D' HERBLAY

A la gentil amiga Adela Llopart

Fonda impressió conservo de *Le Val d' Herblay*, petit vilatge de casetes escampades, construïdes entremig de veritables jardins. Aquí uns quants castanyers i una caseta com una glorieta, més enllà altres arbres de tota especie aont en la verdor del fullám s' hi destaca a maravella un tó vermellós de les taulades, totes les cases d' aquest hermós paratge tenen les teulades vermelles, menys l' iglesia; aquesta no és d' estil gòtic ni rès que s' hi assembla, és rústega i senzilla, protegida per uns roures centenaris que la volten. Les parets son esgarrapades per la pluja, aont hi fan niu les sargantanes, i de les esclatxes dels palets de pissarra que fan fer una teulada semblant a una closca de tortuga, uns llacçons s' hi arrelen ufanosos.

El Sena tranquilament s' escorre, emmirellant-se en l' aigüa les casetes vermelles, i més ensota encare un cel de perla fina el matí, que va tornant-se d' un blau lleuger ansemps que s' apropa el mig dia.

I cap el tard, que és l' hora mellor per esplaïar l' esperit en aquest lloc, que a la vegada versa de gaubança i melangia, s' hi reposa bellament. La gamme dels blaus i grocs que brillaven a plè sol, devenen obscurs per l' inposanta tristura del crepuscle; una faixa morada a l' horitzó i uns núvols rosa que es descapdellen, aont per un moment s' ensenyoreixen del meu esperit trasportant-lo en llocs desconeguts que sols la fantasia hi porta.

I quan la nit arriba silenciosa, titillejant al cel bella estalada, és quan allà d' enllà, oh, maravella! fulgurejant arreu per camps i marges unas cuques de llum, com per l' enveja atretes, al cel fan cara.

ROMÁ PLANAS

Paris, Setembre de 1915.

LLUNA PLENA

Dolça calma de la nit;
raig de lluna misteriós;
a tú 'm llenço amorosit;
emmantellem amorós.

Lo teu bés jau en la mar
tot glassat i tremolós,
fent les ones sospirar
amb lo zèfir remorós.

Tot quiet i fervorós
t' extens demunt del fosar
i a n' el regne del repós
apar que hi vens a pregar.

¡Cuántes paraules d' amor
oh, Regina, haurás sentit
desd' aquest alt mirador,
finestra de l' infinit!

¡N' haurás après d' estimar
tot mirant pels branquillons,
i haurás après de besar,
i haurás forjat il·lusions!

En lo cor, una xardor
sento, que no 'm sé explicar,
¡Digas-m'ho tú si és amor,
i ensenya-me 'n d' estimar.

MANEL CLOSA

Barcelona

IV. IMPRESIÓN

(Del libro «Dudas y Quimeras», próximo a publicarse).

Una calle ricamente empavesada, radiante de luz, alegría, bullicio y algazara. Es la fiesta del barrio; son tres días de febril exaltación, de pensar solamente en divertirse.

Una bohardilla de la misma calle y en ella dos pobres mujeres, madre e hija, se estremecen convulsivamente por los sufrimientos y torturas de cruel enfermedad.

Son las seis de la tarde. En la calle solo se busca la manera de despilfarrar el dinero. En la bohardilla el médico ha recetado un medicamento que acaso no podrá comprarse por falta de metálico.

La calle está animadísima; miles de seres se divierten al compás de las orquestas; las Pabordesas asaltan a los transeuntes vendiéndoles números que ellos compran, no por lo que se sortea, sino por el fuego de sus miradas, el acento de su voz y las ondulaciones de sus cuerpos.

Allí cerca al Cielo, en la bohardilla, gimen dos almas desesperadas, que a no ser por la inefable bondad de una amiga se hallarían abandonadas a su propia suerte: al Hospital.

Cada carcajada de la calle encuentra el eco en un gemido de las enfermas; cada nota alegre de los instrumentos, es un dardo que desgarrar sin piedad el alma de las pobres víctimas.

El despilfarro abajo; arriba, la miseria y acaso la muerte.

Toda esa gente que ha depositado sus monedas en manos de lindas mujeres, para una fiesta, si les pidierais apoyo para los que sufren os responderian con evasivas y acaso los más compasivos darían cinco céntimos. ¡Sarcasmo de la vida!; para divertirse, haciendo sufrir más a los que sufren, todo; para los pobres, diez céntimos. Sin embargo, una mujer, una mujer joven que siente dentro de sí el deseo de divertirse y contagiarse con la alegría de la calle, se sacrifica gustosa oyendo las sonoridades de una música que le haría alborozar y que ahora, junto a las dos enfermas, hace que derramen lágrimas sus límpidos ojos. ¡Benditas lágrimas! Acaso sean ellas bálsamo para las infelices, que al compás de la orquesta, sienten estremecer sus carnes por las convulsiones de la agonía.

Las penalidades, la miseria y la muerte, se rozan siempre con la alegría y la dicha sin que por eso se confundan, sin que se mezclen; son como agua y aceite, pueden permanecer dentro un mismo recipiente sin disolverse.

¡La Humanidad festeja con estrepitosa bacanal a la roña que la corrompe y la dilata!

¡¡Pobre del que no sepa sustraerse de lo frívolo!!

Inegiúe de Enerimá

- Teatres -

UNIÓ REPUBLICANA.—L' aspecte que presentava el diumenge passat la Sala d' espectacles del Centre d' Unió Republicana, era altament brillant. El sol anunci de les representacions de les sarçueles «Los Bohemios» i «La Viejecita», havia fet que el local s' omplís de gom a gom, quedant aixís demostrat que quan s' exhibeix cosa bona, el públic també sab correspondre.

No parlarem avui de les reparacions que s' han portat a cap en dit local-teatre, per quan encara no son del tot acabades, deixant-ho per altra ocasió, però sí posarém de relleu el voluntariós treball dels aficionats que prengueren part en l' execució de les esmentades obres. Es clar que si volguessim exigir-lis les qualitats de tot actor de professió, trobaríem quelcom deficiënt llur tasca, però com que are no 's tracta d' això, podem afirmar que no

podien desempenyar, com aficionats, amb més acert, les sarçueles «Los Bohemios» i «La Viejecita», defíciles ja per sí soles.

La Srta. Pérez Ribot, estigué acertadíssima, agradant-nos molt en el «dúo» de la primera de dites obres. Les Srtes. Boix i Bol, discretes.

Dels senyors podem senyalar al senyor Oliveras, com a notable, havent tingut moments admirables; i molt bé En Riera, Mariner, Balmaña i Verdaguer.

El chor de l' orquestra, baix la batuta del Mestre senyor Sobrequés, foren els que compliren amb més justesa.

S' estrenà una espléndida decoració de saló, original del senyor Oliveras, que fou molt aplaudida. L' escenògraf tingué que sortir a l' escena a fer-se seus els aplausos que, amb justícia, se li tributaren.

La concurrència quedà del tot satisfeta de llur festival artístic.

D' Art

Amb aquest número repartim les acostumades vuit planes de folletí del diàleg d' En Emili Graells Castells,

AMOR INFANT

quina publicació ens ha volgut moltes felicitacions, que transmetem a son autor.

En el proper número publicarem el darrer plec de dita obra, donant tot seguit començ al sentit drama en un acte, original del nostre company En Miquel Planas Marull, que porta per títol,

REIVINDICACIÓ

qual obra fou estrenada amb un remarcable èxit en aquesta ciutat.

* * *

La nova agrupació «Alvarez Quintero» que debutà ultimament a Cassà de la Selva amb «Los Galeotes», el dilluns passat, donà una segona representació de dita obra en el «Coliseo Imperial» d' aquesta ciutat. Tots els intèrprets foren aplaudits.

* * *

El prop-passat diumenge, la companyia d' aficionats que dirigeix el senyor Runduà, donà a conèixer, en el veï poble de Celrà, la famosa obra «Mar i Cel», que 'ls hi valgué continuats aplausos.

“ART i SPORT”

REVISTA LITERARIA

Preus de subscripció:

Girona, al mes 0'25

Fòra, trimestre 0'75

ELS PAGOS A LA BASTRETA

Gerona.—Imp. i Llib. de D. Torres, Constitució, 9